

Aramızdan Ayrılanlar

Paul Moritz Cohn

(1924-2006)

Londra Üniversitesi'nin ünlü matematikçilerinden Paul M. Cohn 20 Nisan'da 82 yaşında Londra'da vefat etmiştir.

Cohn 1924'te Hamburg'da Yahudi bir ailenin tek çocuğu olarak doğmuştur. Baba Jakob ithalatta uğraşıyordu, anne Julia ise öğretmendi.

"Kristal gecesi" ya da "kırık cam gecesi" olarak adlandırılan 9/10 Kasım 1938 gecesi Almanya'da Yahudi'lerin mal varlıkları yağmalanmış, sinagogları yerle bir edilmiş ve onlarca Yahudi öldürülmüştür. Ertesi gün SS'ler ve Gestapo 30.000 Yahudi erkeğini tutuklayıp toplama kamplarına götürmüşlerdir. 2000-2500 kadar Yahudi kötü muamelenin yoğun olduğu toplama kamplarından sağ çıkamamıştır. Jakob Cohn da tutuklananlar arasındaydı. Dört ay sonra, Almanya'yı terketmesi koşuluyla serbest bırakılmış ancak Almanya'yı terkedecek koşulları bulamamıştır.

İngiltere hükümeti, SS zulmünden kurtarmak için Aralık 1938 ile Eylül 1939 arasında 10.000 kadar Yahudi çocuğunu annesiz babasız gelmeleri koşuluyla Polonya'ya ve İngiltere'ye götürmüştür. Bu çocukların büyük bir çoğunluğu anababalarını bir daha görememişlerdir. Paul Cohn da İngiltere'ye götürülen çocuklar arasındaydı. Tarih: 21 Mayıs 1939. Paul Cohn'un yaşı 14.

İngiltere'de 5000 tavuklu bir çiftlikte karın tokluğuna çalışmaya başlar. Günde on - on iki saat çalışmak zorundadır. Çiftlik, tavuklarına yem bulamayınca 1941 sonunda kapanır.

İngiltere'ye götürülen Yahudi çocukları (15 Aralık 1938)

Cohn bu tarihten sonra anne ve babasından bir daha haber alamaz. Birinci Dünya Savaşı'nda cephede birkaç kez yaralanan baba, savaşta gösterdiği kahramanlıklardan dolayı Almanya'nın en değerli savaş madalyası olan "Demir Haç"ı almış olmasına karşın,

eşiyle birlikte Naziler tarafından Riga'daki (Litvanya) bir toplama kampında (muhtemelen 1942'de) öldürülmekten kurtulamamıştır. (Riga'da 1941-1944 arasında 50 bini Yahudi olmak üzere 60 binden fazla insan öldürülmüştür. Litvanya'da Naziler tarafından yapılan katliamın fotoğraflarına basmaya içimiz el vermedi.)

Cohn, kısa bir mühendislik eğitiminden sonra 4,5 yıl boyunca bir fabrikada çalışır. Bu sırada mektupla eğitim alır ve Cambridge'teki Trinity College'inin sınavını kazanarak Matematik Bölümü'ne burslu olarak kabul edilir. 1951'de aynı okuldan matematik doktorasını alan Cohn'u parlak bir akademik kariyer beklemektedir.

Cohn, hangi ülkeye ait olduğunu şu sözlerle dile getirmiştir: *Gerçek bir İngiliz olmadığının bilincindeyim. Ama Alman da değilim artık. Almanya'yı özlemiyorum. Artık olmayan bir şeye özlem duymak gibi bir şey bu, kesilmiş, artık yerinde olmayan bir bacağın ağrması gibi. Mesleğim gereği sık sık Almanya'ya gittim ve Alman meslektaşlarımla iyi ilişkilerim var. Ama evim burada, İngiltere'dedir.*

Cohn'un özellikle komütatif olmayan halkalar kuramına önemli katkıları olmuştur. Grupları, cisimleri, halkaları, Lie halkalarını, yarı-grupları, abelyen grupları, Jordan cebirlerini, Lie bölüm halkalarını, bölüm cisimlerini kapsayan çalışmalarıyla cebirin hemen her dalına katkısı olmuştur. Üç ciltlik Cebir kitabının yanısıra (1974-1990), Lie Grupları (1957), Lineer Denklemler (1958), Evrensel Cebir (1965), Yarı Cisim İnşası (1977), Cebirsel Sayılar ve Cebirsel Fonksiyonlar (1991) ve en değerli kitabı olarak kabul edilen Özgür Halkalar ve İlişkileri (1971) kitaplarının yazarıdır. Cohn, Philipp Hall'un öğrencisi olup 18 doktora öğrencisi yetiştirmiştir.